

ЗАВРШНА РЕЧ ОНТУЖЕНОГ ДОКИЋ БУРЕ

Претседник: Оптужени Докићу устаните и приђите Суду. (Оптужени Докић прилази Суду).

Усвајате ли реч свога браниоца?

Оптужени Ђура Докић: Усвајам.

Претседник: Имате ли шта ново да додате, нешто што није било предмет расправе?

Оптужени Докић: Ја ћу прећи редом тачку по тачку како је изложено у оптужници.

Претседник: Молим вас само избегните понављања.

Оптужени Докић: Имам да направим увод и да изнесем зашто сам се примио за члана Недићеве владе.

Рат је завршен безусловном капитулацијом а југословенска војска није дошла до изражаја јер је било пукОва који нису ниједан метак испалили. Краљ и влада отишли су у Лондон, управна власт се разбегла, настао је хаос и народ је био обезглављен. Капитулацијом је престао рат између нас и Немачке. Ми нисмо имали ратификоване уговоре са Француском, Енглеском и совјетском Русијом. У своје време краљ Александар је кренуо да би ово расправио и погинуо је у Марсељу. Немци прете да ће Србију да поделе на три дела и да даду Хрватима, Мађарима и Бугарима, чак су били и карте израдили. У Србији влада безвлашће, ДМ прикупља војнике спрема устанак. Комунисти такође. Врше се атентати на Немце и објекте ради ометања саобраћаја. Немци издају наређења и стриктно их извршују. СтЈ>ељају сто глава за једног. Шаљу казнене експедиције на десну и леву обалу Колубаре. Стрељано је неколико хиљада у Шапцу и околини и врше стрељања и по другим местима. У Београду су свакодневно рације због погинулих немачких војника.

Уопште, стање у земљи било је врло тешко, и требало је на неки начин помоћи народу у тој великој невољи. ДМ диже устанак и заједно са комунистима нападају мање групе Немаца, а Немци за одмазду стрељају 100 за једног и пале села. У Србију је дошао и већи број избеглица из Босне и Херцеговине, који су морали да беже због сече од стране усташа. Таква је била ситуација кад ми је Недић понудио да уђем у његову владу као министар саобраћаја. Пре но што бих му одговорио коначно на ту понуду, питао сам се да ли Србија, према ситуацији на фронтима у Европи, треба да продужи рат макар и устанком, или да прихвати Неди-

ћев програм: Ред и мир. А устанак да се одложи за доцније време. Прво је требало да осмотрим однос снага једних према другима. Немачка има отприлике 100 милиона становника, Русија 200 милиона, а Енглеска око 60 милиона. Дакле стоје 260 милиона према 100 милиона. Савезници су јачи за 2,6. Смешно би било тврдити да ми тако мали можемо нешто помоћи нашим великим савезницима, а још мање ослободити се Немаца, а да не будемо уништени, јер су нам Немци претили ако буде устанка да ће нас без милости сатрти. Русија је далеко од нас најмање 1.000 км, Енглеска још више. Ту је још као препрека и Ламани. У случају нужде, не бисмо могли добити помоћ од њих. Интересантно је што је изјавио Симовић: да је Русија понудла само пријатељство, а три месеца доцније она је тражила да буде устанак у Србији. Русија је имала задатак да борбом и својим великим простором да времена Енглеској и Америци да се спреме за рат свим снагама, а за то је потребно време од 3 године. Питање је да ли ћемо ми моћи издржати, или ћемо бити уништени. Трбало је рачунати да будемо 3 Године без икакве помоћи са стране. Србија је имала отприлике 3 милиона становника. Ту се рачуна Србија која је била под Немцима. Рачуна се увек да је 10% од броја становника способно за војску, и то Генерације од 20 до 60 година старости. То чини 300.000 људи способних за војску. Од овога је половина била у немачком ропству, ако не и више. Остало је код куће 150.000. То долази на сваку класу по 3.750. Пошто се сви не би јавили на устанак, неГо само млађи људи, значи да би било четири до пет класа, односно 15-18.000 људи од којих сви не би били борци. Правих бораца са пушком у руци могло би бити око 15.000. То би нам могао потврдити Михаиловић, а и комунисти. Русија тражи устанак. Енглеска такође. Треба још 3 ГОдине док се спреми Америка. Ми бисмо требали да изводимо такве операције које би натерале Немце да скидају своје трупе са источноГ фронта и да их пребацују на Балкан. То би био највећи успех. То би била ефикасна помоћ, за коју не би биле узалудне жртве.

Положај Балкана имао је да чува десни бок операција немачкоГ фронта према, Русији, Једина би тешкоћа за Немце била ако би изГубили Балкан све до Саве, Дрине и Дунава. Тек онда би Немци помишљали на осигурање. Да би се то постигло требало је учинити једну операцију у којој би учествовало најмање 3.000 војника, добро снабдевених модерним оружјем и добро извежбаним. У томе случају Немци би евентуално били принуђени да код својих дивизија и снага са источноГ фронта пребаце на тај фронт, како би паралисали нападе са десноГ бока. Међутим, Где су те снаге? Нема их. Према томе операције великоГ стила биле су сасвим искључене. Осигурање једино да се са мањим трупама постигну и мањи резултати, али то би претстављало опасност ако не и уништење нашеГ народа. ЗбоГ тога се поставило питање у којој мери се треба ангажовати. Поред Немаца са друге стране анга-

жовали су се Бугари и Хрваши, усШаше и ИШалијани, Шако да су изгледи на велике успехе били врло слаби.

ПосШојала су два начина дејсШва, или нападаШи Немце и ШражиШи одлучне резулШаШе заузимањем шШо веће просШорије или во-диШи мање борбе и чекаати згодно време па када Немци буду зау-зети отпочети одлучну битку и напасти их свим снаГама.

На Балкану није било згодно предузепси операције већеГ стила, јер није било још једноГ фронта као што је био случај 1917 и 1918 године. Сем тоГа постојао је још један случај који је отежавао ситуацију а то је свађа вођа покрета. Настале су убрзо свађе и обрачунавања између вођа двају покрета ДМ и НОВ.

Овде на претресу ја сам чуо како су неки тврдили да су прво ко-мунисти напали ДМ а неки опет тврде да су ДМ нападали ко-мунисте код Ужичке ПожеГе. То је свеједно и не мења ствар, Гла-вно је да су се посвађали и да су од тада почеле братоубилачке борбе. Настао је хаос и метеж око тоГа. Сем тоГа постојала је разлика у схватањима тих покрета. Покрет ДМ је истицао монархију, а НОВ републику и диктатуру сељака и радника. На-јбоље би било да су се сложили и да су нашли моГућности да уједине снаГе под заједничком командом. Али, за то је било пот-ребно да се једна и друГа страна одрекну бар привремено за време рата својих политичких проГрама и то покрет ДМ да не ин-систира на питању монархије, а Тито да не тражи републику и диктатуру радника и сељака и да на проГраму ослобођења ЈуГо-славије приступе корисном раду за отаџбину. Да се ово оствари требало је имати и с једне и с друГе стране људе широких по-Гледа и високих политичких и војничких способности, да би се моГле донети далекосежне одлуке, које нажалост ни једна ни друГа страна нису имале, или су можда зависили од некога дру-ГоГа. Синоћ је Говорено о томе шта је радила влада у Лондону, они су тамо само седели уместо да је влада имала по једног мин-истра и код Тита и код Драже Михаиловића, они нису имали ни-коГа, дотле су савезници код сваке ове орГанизације имали своје људе, а Черчил је послао чак и своГа сина, када му је требало да се споразуме са Титом усудио се и да дође у Рим.

Комунисти сада мењају свој назив и чине један за њих користан Гест, мењају име у НОП, и на тај начин успели су да младиће које су узимали у војску називају партизанима а не комунистима, чиме су се Ши младићи лакше мирили с тим да остану код њих, а комунистичка централа у БеоГраду и друГим већим ме-стима врши и даље своју пропаганду итд.

Шта су радиле друГе државе? Европа није била спремна да доче-ка напад Немаца иако они нису крили своју намеру да у првом периоду рата туку све своје непријатеље. Француска је убрзо била принуђена да тражи примирје од Немаца и тиме је сачува-ла један део своје територије од чеГа је имала корист, а сачува-ла је и Париз једну од најлепших вароши у Европи. Сматрам да је на овај начин Француска сачувала један милион живота које би

иначе изгубила, тим пре што рат није био припремљен духовно и није био популаран, јер као што смо чули сваки је војник имао написано код себе „роигдиој“ - зашто да се бијем.

У Чешкој је образовао владу др. Хаха Германовил и они се нису бунили. У почетку је био један мали инцидент који су Немци брзо угушили, сви су остали живи и здрави и данас имају 200.000 душа више него што су имали раније. Ниједна друга држава није дизала устанак или бар не у толикој мери као ми. Ми смо уопште лакомислен народ, како нас неки називају. Ми смо у Србији имали политичке људе аустрофиле и русофиле али зато ипак нико није био критикован. Из свега што сам изнео види се да ми нити смо имали снаге нити могућности да против непријатеља подигнемо какав већи устанак и из тога је требало или да останемо на миру или да се повучено у шуме одакле повремено да се врше мањи испади и чекати повољније време за отсутан фронтални напад на непријатеља.

Има једна статистика европских држава, која доноси бројно стање становништва у Европи пре 100 Година. Но тој статистици сви су народи дуплирали своју популацију само смо ми данас остали на истој мери како смо били пре скоро 100 Година. Наши велики савезници не би били задовољни да се јаче не ангажујемо јер су велики према малима себични и безочни, али су за то министри који треба да умоле савезнике да нам пошаљу помоћ у оружју и осталим потребама. Ми врло добро знамо и сећамо се њихових претераних захтева. Имамо случај 1916 Године на Солунском фронту, где сам ја био, да је цела армија добила задатак да изврши највећи напад без обзира на Губитке. Ја сам борећи се три месеца по чукама, од целе бригаде, која је била пуна, изгубио 130 официра и свака је чета остала са 25-30 војника у чети. Све је друго од метака избачено из строја. Онда је била криза код Вердена и савезници су нам наредили да нападамо, а међутим, Бугари су били јачи и ми смо само бадава изгубили народ. Оваква се борба зове у војној науци касапница, и такве борбе осуђене су од војне науке. Шта су на пример радили Немци са својим савезницима Румунима. Они су пред Стаљинградом на најопаснијем месту метнули две румунске дивизије.

Претседник: Извините, оптужени Докићу, оставите Румуне и Немце на миру. Пређите на вашу завршну реч. Браните се.

Оптужени Докић: Догађаји су показали тачност овога Гледишта да су Немци лако држали Балкан, док им је био потребан, а напустили су Га после свога слома у Русији и политичке победе у Техерану, а не због комунистичких одреда, којима се не може одрећи храброст и пожртвовање.

Према свему изложеном види се да је Недићев принцип „Ред и мир“ требало прихватити, јер кад нису могли савезници нешто више помоћи онда је требало гледати да се народ сачува од великих губитака, које смо имали без потребе, јер крвава потреба није

никаква, и дићи устанак 1944 године у рано пролеће. Због тога сам ја примио да будем министар у Недићевом кабинету.

Цретседник: Добро примили сте се, постали сте министар, прешите даље од тога момента. То су разлози, због којих сте се примили да постанете министар у Недићевој влади.

Оптужени Докић: *Онда ћу прећи на оптужницу...* Ја сам оптужен на два места заједно са Динићем и Јонићем, на страни 62, 63, 64, 65 и 70 оптужнице. На страни 62 оптужнице оптужен сам што сам: „Спроводио наређење окупатора за уредност саобраћаја". Ја нисам имао потребе за то пошто саобраћај није био од велике војничке важности него више од привредне, јер на Балкану није било фронта, те у томе није била потребна хитност и нехитност. Ја нисам водио никакву политику, *него сам се бринуо за 30.000 односно 70.000 чиновника и радника, заједно са њиховим фамилијама да буду снабдевени са свим и свачим.*

Ево шта сам радио. Немци су тражили да се изврши систематизација места и да се смањи број чиновника, тако да се млађи отпусте и да се упуте на рад у Немачку. Ја сам успео да никога не отпустим. Било је наређење да се од три дирекције створи једна дирекција и да се сувишак чиновника отпусти. Ја сам зато створио четири инспекције и сувишно чиновништво сам метнуо тамо и нисам имао никога да отпустим. То је моје добро дело. Било је и наређење од Немаца да канцелариски чиновници иду на рад. Ја сам успео да се прво ослободе рада канцелариски чиновници дирекције, а после и целог министарства.

Повратио сам додатке возном особљу, које је још Летица био укинуо, тако да је сада један машиновођа могао да има до 9.000 динара плате. Радницима сам повисио наднице, и квалификованим и неквалификованим. Примио сам у службу повећи број младића и девојака којима је претила опасност да иду на рад. Постигао сам тешком муком да се добије следовање преко железничких задруга за породице железничара, тако да су и новостављени радници и службеници добијали следовање. То је онда био читав Грабеж ко ће добити следовање.

Ето, то сам ја мислио да је окупациона политика, односно моја политика у саобраћају према окупатору.

Под б) оптужница ме оптужује за рад Министарства финансија и општу привредну политику владе. Ја ћу на то одговорити са неколико речи. Генерал Недић успео је да смањи окупационе трошкове. Успело се да се образују мешовите комисије од Немаца и Срба за прикупљање хране за непродуктивно становништво. То је у идућој години било још боље поправљено. На тај начин се храна плаћала произвођачу по прописаној цени, али то је у исто време гарантовало да буде равномерно узимано. Клиринг је мера која се употребљава за време рата. Што се тиче Дириса, сигурно је да је тамо било и неправилности, јер је у свему владала оскудица.

Оптужница каже да је Недићева влада покрала јеврејска имања. Ја сам за министра дошао у септембру и са Јеврејима је тада већ

било свршено. Мени су чак неки Јевреји дали новац да им чувам. Оптужница каже да су Немци пљачкали имовину. Сигурно је било пљачке. Био је полициски час и онда су Немци, после полициског часа, долазили до разних дућана, отварали их и узимали робу.

Под в) оптужница ме терети за одржавање саобраћаја. Саобраћај се морао одржавати у исправном стању. Свако лабаво држање службеника сматрало се саботажом, а саботажа се кажњавала стрељањем. Немци су свуда поставили као контролу по једнога свог зондерфирера, једног официра, као надзорника рада. У Лапову је стрељан један скретничар јер је окренуо скретницу кад је пола воза прешло преко ње, а онда је један део воза отишао левим, а други део воза отишао десним колосеком и испретурао се. У преврнутим вагонима били су коњи. И онда се немачки командант станице разљути и покупи све наше железничаре и доведе своју стражу и хтео је све да стреља и повео их да их стреља, али у последњем тренутку се јави тај скретничар и каже: „Ја сам то учинио”, - и онда њега одмах на лицу места стрељар Веће оправке Немци су одмах наређивали да се раде, не чекају.м ни да се то административно спроведе. Материјал потребан за рад, ако га није било у земљи, они су довлачили из Немачке. Сами су довлачили предузимаче.

Претседник: Извините што вас прекидам, али будите конкретнији, јер Суд не интересује одакле су дошли ексери, да ли из Немачке или с које друге стране.

Онтужени Докић: Под тачком г) - фашистичко-просветна политика на универзитету и осталим школама. То је ствар министра просвете а да ли је то била фашистичка политика, ја не знам. То је долазило и пред министарске седнице. Ја сам изјавио да немам ништа против, пошто ни у Француској не гаду да се политизира у школи.

Према предлогу г. Тасе отпустио сам мали број службеника свега 41 од њих 30.000. Могу да кажем да сам имао и таквих чиновника који оду на их нема по месец дана натраг. Нико не зна куда су отишли, али ја ипак никоме нисам упразнио место, јер ако чиновнику упразните место онда он по закону не може да се врати, а ако га отпустите онда може да се врати у службу.

Што се тиче пропаганде, ја у томе нисам учествовао. Имао сам неку конференцију у Шапцу и једну у Јагодини од 15 минута, за коју се зна шта је казао начелник у своме реферату.

Под тачком ж) - уредба о преком суду. Има свега две уредбе, а остало су наредбе чисто министара. Кад је донешена прва уредба о преком суду, ја тада нисам био министар, него тек кад је допуњена уредба доцније. Ова друга уредба односи се на завод за принудно васпитање у Смедеревској Паланци. Г. Јонић је објаснио да су на тај начин склоњени омладинци од Немаца да не буду стрељани као комунисти, јер би их иначе Немци побили.

Прогоњење Јевреја већ је готово било свршено кад сам ја дошао за министра. То је рађено у највећој тајности, да се није знало шта се ради. Што се тиче убиства 200.000, тај број је сигурно претерано. Било је случајева да су пуштени војници без обзира на опомене Недићеве да не нападају Немце, ипак то су чинили и тако су биле велике одмазде.

Био је један случај на левој обали Западне Мораве између Крушевца и Трстеника, у неком селу војници који су дошли са фронта провукли се до друма кроз кукуруз и сваког дана испале по неколико пушка, убију Немца и побегну. Кажу међутим: - лов на Немце. Какав лов! Зато су после Немци исекли и кукуруз и шуму поред друмова. До сада се нико није упитао ко је крив што је убијен Немац. Јер то није била борба, сачекати и убити једног војника. Немци су на то стално одговарали: сто за једнога. Ми други нисмо предузимали ништа против оних који су то изазвали. У другом реду су криви Немци, они су криви што су завели толико велики број за једнога убијеног Немца. Њих треба тужити Нирнбергу, јер је страдало наших 200.000 према осам милиона у целој Југославији. Да би однос од два и по милиона Немаца

Боље би било да су обе Групе живе. Немци су правили шале на рачун наш: да са једним метком убију сто непријатеља. Моје је мишљење да би требало предузети истрагу против шумаца и у случају да се нађе оптужити Га. Не би онда шака комуниста и четника дочекивали Немце у заседи и напали тај немачки батаљон, а кад је почела борба они побегли, па су Немци узели за кривце прве оне на које су наишли у Крагујевцу. Разрушили су мост Немци љути врате се на траг и одмах су сами почели освету над крагујевачким живљем. А са десет хиљада жртва може се водити бољи рат...

Ја мислим да је сад јасно свима да је требало устанак продужити да је он био једна погрешка и да су мање били изгреди било би мање одмазде. Свака ће одговорност за 200.000 живота пасти на оне који су то изазвали.

Раније сам навео да сам жељезничаре ослободио принудног рада. То је уколико се тиче оптужбе за увођење принудног рада.

Претседник: Оппростите молим вас али пређите на нешто конкретно.

Оптужени Докић: За ова убиства нисам био организатор, наредбодавац нити потстрекач те према томе не могу ни бити одговоран. Сад нешто што је међународни суд. Што се тиче пљачке ствари могу да кажем то да ја не знам да је пљачке било, али колико ми је познато остављено је 1944 Године овде пуно свега и свачега, јер Немци нису стигли све да изнесу. Приликом казних експедиција сигурно да је морало бити. паљевина кућа и убијање грађана. Што се тиче овога да су Недићеви одреди вршили насилну мобилизацију, то не знам, а да је Недићева влада опљачкала јеврејску имовину то не стоји. То вам је овај део оптужнице, где смо сва тројица оптужени. Сад на стр. 70 долази само моје

оптужење а ту су у питању саобраћај, питање чиновништва и агитације. Ту могу да поновим оно што сам већ рекао. Што се тиче саобраћаја овде се каже да сам ја распоређивао јединице СДС за саобраћај, што не стоји. Ја никад са трупaма нисам имао посла. За осигурање пруге био је надлежан министар унутрашњих послова. Али треба знати да су службеници на прузи исту одмах оправљали како су Немци наређивали. Код жељезничара је био обичај рећи: морао сам да урадим јер би ме иначе Немци поставили уз зид, - а то значи да хоће да га стрељају. Што се тиче чиновника могу да кажем да сам отпустио свега 40 чиновника. И то оне који нису долазили на службу. Нисам хтео да им упразним место јер би то време изгубили. Даље, што се тиче зборовa и агитације држао сам некролог убијеном Масаловићу у Јагодини, што је трајало 5 минута. Затим сам одржао једну конференцију у Шапцу са претседником општине и чиновницима. Према томе ја нисам агитовао нити сам ишао на зборове нити писао по новинама. Овим моју одбрану завршавам.

Претседник: Можете сести. Дајем одмор од 20 минута.

Одмор настаје у 20,05 часова.